

Den verkliga glesbygden finns på östra Grönland

Krister Welander

I senaste nummer av Finlands Natur (nr 4/08) kunde vi läsa en intressant artikel av Magnus Londen där han och

en kamrat ger sig ut på en paddlingsresa i August Ramsays fotspår. Tanken var att besöka samma platser som Ramsay gjorde 120 år tidigare. Det var inte alls så enkelt, så mycket hade landskapen förändrats. De

ödemarker som Ramsay beskrivit i sin bok fanns inte kvar, det var mest sommarstugor överallt. Så även om vi har 314 000 kilometer stränder i vårt land, mest av alla europeiska länder, är det inte lätt att hitta orörda strandlinjer. Önskar man alltså paddla i helt orörda landskap utan synliga spår av mänsklig verksamhet gäller det nog att söka sig lite längre bort. Vi valde Grönland.

Den grönländska ostkusten är glesbygd i ordets sanna bemärkelse. På en sträcka som motsvarar avståndet från södra Tyskland till Nordnorge bor det sammanlagt 3 500 invånare fördelade på två större och sju mindre samhällen. Det är glesbygd till och med med grönländska mått mätt, på västkusten bor det ändå drygt 50 000 invånare. Hit till östkusten åkte vi, min fru Ann-Christine och jag, för att under tio augustidagar paddla och vandra. Och vi hittade vad vi sökte.

Kajak är det klassiska färdmedlet till havs på Grönland, och det finns några researrangörer som ordnar paddlingsresor till östkusten. Vi anlidade det lilla finlandssvenska företaget Moln, vars uttalade miljöprofil tilltalade oss. Vår kunniga guide

Den hoppressade glaciärisen är blå och glasartad.

Roope var dessutom, visade det sig, samma paddlare som tillsammans med Magnus Londen sökt de förlorade landskapen i August Ramsays fotspår!

Vi startade vår paddlingsresa på ön Kulusuk dit vi flugit från Reykjavik, ett dygn försenade på grund av den täta dimma som hade svept in det lilla flygfältet. Framför oss hade vi tio dagar i kajak kombinerat med ett par fjällvandringar. Vi skulle paddla runt ön Angmagssalik, en sträcka på drygt hundra kilometer. Färdrutten var planerad så att vi för det mesta kunde paddla i skyddade fjordar och bara njuta. Och det gjorde vi minsann. Det karga landskapet med branta bergstoppar och mäktiga trägdalar, glaciärerna med sina väldiga ändmoräner och isbergens ständiga muller i bakgrunden gjorde oss andlösa. På Grönland är det ännu istid och det var inte svårt att göra en fantasiresa till vårt eget land för 10 000 år sedan. Slätskrapade berg med moränavlagringar i dalarna, frostsprängd blockmark och en massa flyttblock överallt. Inte ett träd, inte ens en liten buske någonstans.

Under paddlingen bland isberg med de hisnande landskapen i fonden hinner vi fundera över vad som nu håller på att hända med vår planet. Den mäktiga inlandsisen som legat här redan i över 100 000 år lyssnar inte på klimatskeptiker, den smälter i en takt som överträffat också de mest pessimistiska prognoser. Många forskare oroar sig över att smältningen

redan kan ha nått över den kritiska punkt när den börjar ”mata sig själv med värme” bland annat på grund av den allt mindre reflektionen. Grönlands inlandsis innehåller en vattenmängd som, om isen smälter, skulle lyfta havsytan med 7,3 meter. Och vi som tog flyget hit, tänker jag och får dåligt koldioxidsamvete. Kanske borde vi ha paddlat i Sjundeå i stället. Men det som ändå känns bra är att vi rört oss utan att lämna några spår i terrängen. Roope är noga med att följa de anvisningar organisationen Leave No Trace har ställt upp för vildmarksturism. Vi upplever en orörd vildmark, det skall också andra som senare rör sig i trakten kunna göra.

Efter våra tio dagar på denna världens största ö blir livet nog inte mera som förr. Så omtumlande har det varit att uppleva de kristallklara oändliga vyerna, de azurblå mullrande isbergen och de allestädes närvarande snösparvarnas försynta kvitter bland fjällbräcka och isranunkel. Naturupplevelserna överträffade det mesta man kan önska sig. På näthinnan har jag kvar de två pilgrimsfalkarna som jagade en nästan helvit jaktfalk över våra huvuden och den lilla inuitbyn Tiniteqilak i kvällsljus med inlandsisen i bakgrunden. Och fjällräv och säl, vittrut och vitvingad trut, fjällhavre och fjällbräcka. Alla dessa tuffa arter som envist

överlever i denna karga och ogästvänliga miljö. Hur ska de klara en klimatuppvärmning? Och hur ska inuiterna, lokalbefolkningen, göra? När hundsläde är den enda möjligheten om man vill ta sig någonstans mellan december och maj. Men då måste det finnas snö. Vägar finns det inte. Tack och lov får man väl säga. Därför hittar vi också de orörda landskap vi varit ute efter. På östra Grönland, glesbygdernas glesbygd. 🍃

Skribenten är lektor i biologi och geografi vid Källhagens skola i Lojo

Relevanta webbadresser

www.moln.fi

www.eastgreenland.com

www.lnt.org

De oskygga fjällrävarna
dök ofta upp vid tältplatserna.

